

mindegyikük illetőségének megfelelő értékű egész dolgokat vagy jogokat vesz át, miután ily esetben is mindegyikük illetőségét a közös vagyon tárgyaiból kapja meg. Ennélfogva, amidőn a panaszosok két egyenlő értékű ingatlanból álló vagyonukat, amelyből mindegyiküket egy fél rész illette meg, olykép osztották fel, hogy egyikük az egyik, másikuk a másik ingatlant vette át, illeték alá eső vagyonátruházás nem jött létre. Miért is a panaszosokat a terhükre kiszabott vagyonátruházási illeték alól fel kellett menteni. (1910. május 17-én 6899.)

*

Kir. közjegyző meghatalmazása. Az igazságügyminister felmerült eset alkalmából kijelentette (17300/1910. I. M. sz.), hogy valahányszor a kir. közjegyző magánfelek képviseletében hatóságokhoz beadványt nyújt be (1874:XXXV. t.-cz. 55. §), meghatalmazotti minőségét perrendszerűleg kiállított meghatalmazással kell igazolnia.

*

A külföldön elhalt magyar honosok után maradt hagyatékek megszerzése iránt követendő eljárás tárgyában a belügyminister az 1910. július 30-án 146078. VIII. a./1910. sz. a. kelt következő körendeletet bocsátotta ki: Észrevétel tárgyává tetetett, hogy egyes hazai gyámhatóságok hagyatéki ügyekben akkor, amidőn már valamely konzuli hivatalnak közbenjárását igénybe vették: az illető ügyben közvetlenül a külföldön levő magánfelekkel is érintkezésbe lépnek. Ily eljárás adott esetekben az illető ügy lebonyolítása érdekében eljáró cs. és kir. osztrák-magyar konzul tevékenységére bénítólag hat, sőt esetleg annak sikerét veszélyezteti. Figyelmeztetni kívánom az árvaszéket, hogy az előadott indokokból jövőben ily eljárástól tartózkodják, sőt a hozzá forduló feleket is figyelmeztesse, hogy a hivatalos eljárás tárgyává tett ügyekbe maguktól önállóan többé bele ne avatkozzanak.

*

Személyi hírek. Ő császári és apostoli királyi Felsége Csikszentkirályi Lestyán Adorján debreczeni kir. közjegyzőnek, az ottani közjegyzői kamara elnökének, a közjegyzői pályán és a közügyek terén szerzett érdemei elismeréséül a magyar királyi udvari tanácsosi címet, és dr. Kálmán Antal szeniczi közjegyzőnek, a közjegyzői pályán és a közügyek terén szerzett érdemei elismeréséül a királyi tanácsosi címet díjmentesen legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti:	Szerkesztőség és kiadó- hivatal
Egész évre . . . 10 kor.	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	Budapest, VI, Andrásy-út 9.
Félévre . . . 6 „	budapesti kir. közj.-helyettes.	

Tartalom. Szabad-e kir. közjegyzőnek oly részvénytársaság ügyében, melynek igazgatósági, vagy felügyelő bizottsági tagja, közjegyzői teendőket végezni, különösen közjegyzői okiratot felvenni? — A póthagyatéki tárgyalás kérdéséhez. — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények.

Szabad-e kir. közjegyzőnek oly részvénytársaság ügyében, melynek igazgatósági, vagy felügyelő bizottsági tagja, közjegyzői teendőket végezni, különösen közjegyzői okiratot felvenni?

Irta: Rupp Zsigmond budapesti kir. közjegyző.

(Befejezés.)

De épenséggel megfoghatatlan, vajon mi vezérelhette törvényhozóinkat, amidőn a volt „megbizott“-nak működéséből is levonja a közjegyzői közreműködés tilalmát, és pedig szintén egész általánosságban, feltétlenül és minden megszorítás nélkül?

De bármily helytelennek tetszenék a kérdéses szabály, az (szó szerint) tényleg megvan. Vele tehát számolnunk kell, és pedig annál inkább, mert ez bennünket a felvetett specidlis kérdés tekintetében már közvetlenül is érdekel, amidőn az igazgatóság-
nak a részvénytársasághoz való viszonya — jogi természetében — nem egyéb, mint megbizási viszony.

És ezzel megérkeztünk az egyedüli és tulajdonképeni ütközőponthoz, mert — úgy hiszem legalább: sikerült megvilágítanom, hogy a 49. §-nak *minden egyéb* rendelkezésében mi sem foglaltatik, amiből a felvetett kérdésre akár közvetlenül, akár analogiából nemleges feleletet kimagyarázni lehetne.

Igaz ugyan, a kérdéses tilalom nem oly súlyos, mint aminőnek első tekintetre látszik — mert hisz az tulajdonképen szintén csak *arra a concret ügyre* szorítkozik, amelyben a közjegyző, mint egykori meghatalmazott közreműködött volt, vagyis, mért a törvény ezt a tilalmat sem vezeti le egész általánosságban *magából* a meghatalmazási jogviszonyból, amint azt különösen a *verbum regens perfectuma*: „közreműködött“ is igazolja, — amit pedig annál biztosabbra lehet venni, mert a törvény még a *szolgálati* jogviszonyban kizáró okot sem lát — mert hisz különben azt mondaná a törvényhozó, „hogy a közjegyző nem működhetik *oly fél* ügyében, — akivel *megbízási viszonyban állott, vagy áll,*“ — és igaz az is, hogy ez nagyon enyhíti a tilalom absurd voltát, — csak hogy azért mégis absurd marad az! Ez pedig annál súlyosabb beszámítás alá esik, mert míg a közjegyzőnek bírói illetve ügyvédi közreműködése pályaváltozásánál fogva végleg megszűnván, nem igen valószínű, hogy a törvényhozó által feltételezett érdekelttségnek esetei figyelmet érdemlő mértékben felmerüljenek, úgy másrészt a közjegyzőnek mint bizalmi férfinak, vagyis „*megbízottnak*“ szereplésére, a szükségszerű alkalom — a közjegyző egész jövőjén keresztül — ismételve elutasíthatlanul kínálkozik.

Tetézi pedig a képtelen tilalom veszélyét a súlyos sanctio is!

Nincs is sem a tilalomnak, sem sanctiojának példája más államban! *

Impressióm egyébiránt az, hogy a törvényhozó nem igen törődött az *ebbeli* speciális tilalomnak a gyakorlati életre való mikénti kihatásának kérdésével, sőt hogy egészen mást is célzott, mint amit szóval kifejezett; hát bizony elég baj ez is, mert a gyakorlati élet nem tűri a törvénynek csak nehezen eloszlatható kétélyeit és ellenmondásait; aztán másrészt nem tűri mindig az

* Csak a hannoveri törvényben, hol az ügyvédség a közjegyzőséggel egyesítve van, tehát egészen más viszonyok közt találunk a: „Generalmandatar“ tekintetében némileg hasonló tilalmat, de ezt is az ügylet érvényességét nem érintő sanctioval.

elmélet szerint bár esetleg helyes, de minden magyarázat, okszerű kivétel és megszorítás nélkül odavetett elvnek merev és korlátlan alkalmazását; ellenkezôleg megköveteli a szigornak enyhítését, illetôleg bizonyos józan korlátok közé szorítását, nehogy pusztítson. Ezt pedig törvényhozásunk ez esetben tenni elmulasztotta!

Persze, hogy ez terjedelmes és szövevényes casuistikára vezetett volna, amely rosszabb lehet *az elv teljes elejtésénél!*

És ilyen a mi esetünk is!

Annyi bizonyos, hogy ily mereven odaállítani a szabályt: „megbízott“ voltál: — vajon tegnap-e, vagy 30 év előtt, — és akármily természetű volt légyen megbízásod: akár szivességbeli, azaz ingyenes vagy díjazott, akár peres, vagy perenkívüli, akár hozzájárulnak mostani közjegyzői közreműködésedhez az összes érdekelt felek — és vajon egyáltalán kihathat-e az harmadik személyek érdekére, vagy nem? — nincs kivétel, nincs pardon, Te az illető ügyben közjegyzőként *többé* nem működhetel, — mondom: ez oly törvényhozási alkotás, — hogy, ha nem volna a dolog komoly — felette csak mosolyogni lehetne. Messze vezetne ennek behatóbb taglalása, emiatt is tehát csak egy gyakorlati példával akarom a mondottaknak helyességét megvilágítani.

Ime, „megbízott“ vagyok akkor is, ha valakinek megkeresésére a piacon *szivességből* lovat vásárolok. A törvény holt szava szerint tehát az ezen lóról szerkesztendő valamely későbbi ügylet okiratán: *a félnek még aláírását sem hitelesíthetném*, még pedig soha többé, legalább nem a 32 évi elévülési határidőn belül! Vagy hogy a felvetett kérdést különösen érdeklő példát szolgáltatassak: „én a d) pontnál fogva oly részvénytársaságnak bizonyos concret ügyében mint közjegyző többé szintén nem működhetném, amelyben valamikor mint a társaság megbízottja (igazgatósági tagja) közreműködtem, *bár a társaságnak már 30 év óta megszűntem igazgatósági tagja lenni!*“

Lehetetlenségnek tartom, hogy a törvény szószerinti szövegével a példaként jelzett vagy hasonló fonák helyzetre akarta volna kényteleníteni a gyakorlati életet!

Ezt épen magának a törvénynek egyik-másik fontos rendelkezése is bizonyítja. Így egyebek közt: az 55. § megengedi, hogy a „közjegyző a fél nevében *beadványokat szerkeszthet.*“ Na már most mégis csak a legnagyobb ellenmondásba jönne a törvény-

hozó önmagával, ha a fenti magyarázattal ellenkező felfogást akart volna érvényesíteni, mert akkor ezen 55. § alkalmazását legtöbbszörre egyenesen lehetlenné tenné. Ezt is világítsa meg egy gyakorlati példa: a fél azzal bíz meg, hogy ingatlanára kölcsönnek bekebelezését vigyem keresztül. Ez azonban szükségessé teszi, hogy a telekkönyv előzőleg rendeztessék (tulajdonjognak bekebelezése, megszorításoknak törlése által, stb.). E célra szerkesztem most a szükséges beadványokat. Na most, *mert* ezt tettem, a kölcsönről közjegyzői okiratot felvennem többé nem szabadna, sőt még a fél aláírását sem hitelesíthetném, *mert a beadvány szerkesztése körül mégis csak mint a félnek „megbizottja“ szerepeltem!* — nem is tekintve arra, hogy az ügylet keresztülvitele sokszor mellőzhetlenné teszi, hogy a közjegyzőnek kétféle szereplése, — t. i. a tulajdonképeni hivatalos közjegyzői és azután a magánjellegű bizalmi, illetőleg *megbizotti* szereplés, — egymást esetleg többször felváltsa! mert hisz az 55. § engedélye sem szorítkozik csak a beadvány írásbeli *instrumentumának* szerkesztésére, hanem kell, hogy az kiterjedjen az egész, többféle munkát követelő ügynek felkarolására és rendezésére (jogorvoslatok, tárgyalások, információk, ismételt beadványok és okiratok stb. stb.).

Más az *ügyvédi* és *birói* volt közreműködésnek szempontja. De mind a kettő is csak annyiban más, amennyiben az előző közreműködés tárgya *peres* ügy volt, — mert úgy az ügyvéd, mint a bíró mindig csak az egyik fél oldala mellett foglal állást *a másikkal szemben*; ezen előző működés egyoldalúsága tehát a közjegyzőt későbbi közjegyzői működésében esetleg mégis megzavarhatná, sőt talán még bizonyos érdekösszeütközésbe is hozhatná. Bár ezt az aggályt sem tarthatnám a súlyos tilalom elégséges indokának, főleg tekintettel az időbeli korlátozás hiányára!

De hogy miért terjeszti ki a törvény az előző ügyvédi és birói szereplésből származtatott incompatibilitást **perenkivüli ügyet** tárgyazó ügyködésre is, ezt nehéz megérteni.

Biróról lévén szó, nem árt a felvetett kérdést illetőleg, a birói és közjegyzői incompatibilitás szabályai közt párhuzamot vonni, mert ez is támogatja állásfoglalásomat.

A birói hatalom gyakorlásáról szóló 1869: IV. t.-cz. ugyanis a bírónak még azt is megtiltja, „*hogy valamely részvénytársaság igazgató tanácsának, felügyelő-, vizsgáló-, számoltató bizottmányának tagja*“ legyen. Ez a bírónak hivatásánál és azon közjogi állásánál

fogva, melyet a felekkel szemben elfoglal, csak természetes, mert a bíró egyoldalú *imperiumot* gyakorolván, a *felek felett* áll (tehát a részvénytársaság felett is). Kell is tehát, hogy őt az idézett törvény 8—13. szakaszainak rendkívül szigorú tilalmával, mintegy üvegbura alá helyezve, a köz-, de főleg az üzleti élettől teljesen elzárja.

De a közjegyző a *felek között* áll, jobbra és balra tekint, mindenkinek jogos és méltányos érdekével számol, békés megoldásra törekszik, és döntő imperiumot — mint az esetleg csak a puszta alaki jog által lekötött bíró, — nem gyakorol; nem visel oly egyoldalúan: védő, illetve támadó szerepet sem, mint peres ügyben az *ügyvéd*, és csak azt foglalja írásba, amit a felek maguk között teljes egyetértésben megállapítanak. Ő joggal is számít tehát a felkarolt ügyben érdekelt *minden félnek* bizalmára, úgy amint: a békének, az összeütközésben lévő érdekek barátságos kiegyenlítésének közege gyanánt mindenkinek óhaját és igényét ki is elégítheti. *És mégis mit tesz a törvény? Épen a közjegyző működését, amely természeténél és céljánál fogva a lehető leghabzóbb, legfesztelenebb mozgást igényli, — köti le a d) ponttal: súlyos, teljesen érthetetlen és ezenkívül felesleges békóval, de a bírót ez alól felmenti.*

Aztán és főleg, amidőn a közjegyző *előzőleg* mint *magánmegbizott* szerepelt, ez is csak *perenkivüli* ügyben történhetett, és működése harmadik személyre sem erőszakoltatható. Vajjon tehát ez a működés is nem-e ugyanazon természetű volt-e, mint amilyen a közjegyzőnek, *mint ilyennek*, functioja? (Eltekintve természetesen a birói megbízásoktól, melyekre a 49. szakasz d) pontja amúgy sem terjed ki.) Az, hogy a közjegyző, mint ilyen, közhiteles közegként jár el, az érinti ugyan a működésnek jellegét, de az ügynek természetét nem.

Hol van itt a közjegyzőnek előző és a későbbi működése közti összeütközésnek lehetősége?

Vajjon tehát tulajdonképen milyennek is képzelte a törvényhozó azt az ártatlan és szintelen „*megbizotti*“ szerepet, hogy abból ezt a súlyos tilalmat — bár csak az illető concret ügyre szorítkozólag — leszármaztatandónak vélte?

Szóval abszurditás: a közjegyző egykori magánmegbizotti szerepléséből a későbbi közjegyzői közreműködés incompatibilitását levezetni!

Csak bizzuk a helyzet óvatos megítélését nyugodtan a közjegyző gyakorlati érzékére, nobilitására és lelkiismeretére, — nagyobb garantiáját találja a fél érdeke a közjegyző esküjében, felelősségének tudatában és egyéni reputációja és népszerűségének megóvására irányzott természetes törekvésében, mint a törvényhozónak esetleg túlságos skrupulosus agyában megszülemlett holt paragrafusban!

*Van aztán az éremnek egy másik oldala is; erről csak rövidesen annyit, hogy bizony több kárt okozhat a közjegyző a félnek a törvény rideg szavához való ragaszkodás, mint az óvatos magyarázat útján megállapítható szelleméhez való alkalmazkodás által, nem is szólva arról, hogy esetleg találkozhatik közjegyző, ki nem állván hivatásának magaslatán: a törvény pongyola szövegében könnyen ürügyet talál arra, hogy egy neki kellemetlen rogátiótól szabaduljon. Bizony csak nehéz vagy késői reparatiót nyújthat ilyenkor a félnek az 56. §-nak második bekezdése! Ily eset külföldi forrásaink szerint lehetetlen! Egyébiránt bármiként értette a törvényhozó a volt megbizotti minőségből levont incompatibilitást, úgy hiszem: biztosra lehet venni, miszerint arra nem is gondolt, hogy e szabály analogiából a közjegyző igazgatósági tagságára is alkalmaztassék, hisz különben emitt is csak néhány világos szavába került volna minden képzeltető kételyt eloszlatni. Meggyőződésemet támogatja egyebek közt még az is, hogy — amidőn az igazgatóság tagja hivatását nem egymaga, hanem egyéb tagtársaival közösen teljesíti és amidőn az intézet klienseivel rendszerint nem is érintkezik (nem úgy, mint a tulajdonképeni vezérlő „igazgató“, aki pedig közjegyző nem lehet), benne a tulajdonképeni megbizotti minőség oly diluált mértékben van képviselve, hogy ez őt correct közjegyzői közreműködésében megzavarni bizonyosan nem fogja.**

* Ismétlem, nemcsak nem ismerek külföldi törvényt, mely a „megbizotti“ incompatibilitást felállítaná, de olyant sem, amely a közjegyzőnek, mint igazgatósági tagnak, közreműködését az illető részvénytársaság dolgában megtiltaná. Nem ilyenek különösen forrásaink: az osztrák és bajor törvény. A francia törvényhozásnak pedig az ottani viszonyoknál fogva — melyeket érdemes röviden ismertetni — nem is volt alkalmá az ebbeli tilalom kérdésével foglalkozni, mert az 1843. év január hó 4-én kelt rendelet (Ordonnance relative à l'organisation des chambres de notaires et à la discipline du notariat) világosan rendeli, hogy a közjegyző nincs jogosítva: „pénz-, kereskedelmi- és ipari üzletek céljára alakult társaság-, vállalat-, vagy egyesület üzleteiben résztvenni (de s'immiscer), ami a Ventose-törvény életbeléptetése utáni saját-

És most néhány szót a helyettes incompatibilitásáról is, különösen azon kérdést illetőleg, vajjon magának a közjegyzőnek incompatibilitása mennyire érinti a helyettes működésének szabadságát? Ez a fontos kérdés tudtommal eddig még fel nem vettett. Ép azért az behatóbb tanulmányt is érdemel. Kétségkívül, hogy a helyettes is köteles a 49. § rendelkezéseire alkalmazkodni, csak hogy ez mindig csak az ő saját személyére, és a b) és c) pontokban megjelölt személyekhez való saját viszonyára szorítólag állhat — úgy, amint a helyettesnek azon kizáró okokhoz sincsen köze, amelyek az általa helyettesített közjegyzőnek a törvény 72. §-a e) pontjában megjelölt tanuknak alkalmazását tiltják.

Megfordított értelemben tehát, ha a kizáró ok nem a helyettes személyes viszonyainak valamelyikében rejlik, hanem a helyettesített közjegyzőnek az illető ügyfélhez (illetve tanuhoz) való személyes

ságos viszonyokban találta indokolását. A francia közjegyző ugyanis — egyrészt, amint tudjuk — a közjegyzői stallumnak valóságos tulajdonosa, és másrészt a perenkívüli eljárást kizárólag dominálja (míg az avoué és avocat hatásköre csak a peres eljárásra szorítkozik). Ez magyarázza azt az általános feltétlen bizalmat, amelylyel a közönség a közjegyzői kar iránt mindig viseltetett. A francia közjegyzők a gazdagabb családok, körök és vállalatok állandó tanácsadói és megbizottai lettek, klienseik rendszerint gyümölcsötvetés végett reájuk bízták heverő tökevagyonukat, és pedig korlátlan discretionális joggal. Sajnos azonban, nem maradtak el a visszaélések. A közjegyzők leszálva valódi hivatásuknak piedestáljáról, saját zsebükre üzérkedtek, társaságok, kereskedelmi és ipartársulatok alapításában résztvettek, sőt olyanokat maguk is alapítottak, — nem egyszer veszteségekkel. A panaszok nemsokára általánossá váltak, úgy hogy kénytelen volt az államhatalom gondoskodni arról, hogy a közjegyzők üzérkedése lehetőleg megszoríttassék, illetőleg erre az alkalom elvonassék. Ennek tulajdonítandó az idézett ordonnance. Persze nem akadályozta ez a közjegyzőknek részvények vásárlásával való spekulálását. Ők ugyanis most ahelyett, hogy valamelyik társaság igazgatóságába beléptek volna, befolyásukat az illető társaság ügyeire nagyobb számú részvények birtokával kivánták biztosítani. A fegyelmi hatóság most az ügyet azon célból vitte a tribunal elé, hogy ez a közjegyzőnek e minőségében való közreműködését oly társaság ügyeiben, amelynek ő részvényese, megtiltsa. A tribunal azonban az incompatibilitás megállapítását megtagadta, kimondván, hogy a Ventose 8. §-ának rendelkezése nem sérteti meg, ha a közjegyző oly részvénytársaság javára, amelynél ő mint részvényes érdekelve van, jogügyletet felvesz. (Daloz, Répertoire, 405. 5. sz.). Tehát a francia felfogás szerint is az incompatibilitás nem a közjegyzőnek személyes viszonyában, hanem magában a concret ügyletben kereshető csak.

viszonyában, akkor a helyettes működésére nézve kizáró akadály fenn nem forog.

Ez nemcsak a törvény több rendelkezésének analogiájával, hanem magának a dolognak természetével is indokolható. Tekintsünk mindenekelőtt egy közelfekvő praktikus gyakorlati analog kérdésre.

Kérdem ugyanis, vajjon a 49. § *b)*, *c)* és *d)* pontjánál fogva kizáró akadályt képezhetne-e magára a *közjegyzőnek* működésére nézve, ha az illető ügyben saját *helyettesének* rokona, megbízója stb. volna érdekelve? Ezt a tilalmat a törvényből még sajnálatra méltó pongyolaságánál fogva sem lehetne levezetni, mert a *közjegyzőnek*: a helyettes és a hozzá közelálló illető személyek közt fennforgó viszonyhoz absolute semmi köze. Logice áll ez most megfordított értelemben, már t. i. a helyettesnek a *közjegyzőhöz* való viszonyára nézve is.

Ebből folyólag tehát, hogy fejtegetéseim különös céljához visszatérjek: *semmi köze sincsen a helyettesnek ahhoz sem, hogy az általa helyettesített közjegyző azon bizonyos részvénytársaságnak igazgatósági- vagy felügyelő-bizottsági tagja, amely társaság az ő közbenjárását igénybe veszi* — épúgy, mint ahhoz amannak a *másik közjegyzőnek* sincsen semmi köze, aki kartársát helyettesíti. Szóval, a kizáró okok mindig csak a tényleges közreműködő helyzetének szempontjából ítélandók meg.

De mintha hallanám már az abbeli ellenvetést, hogy a mondottak állnak ugyan azon helyettesre nézve, aki vagy maga is közjegyző, vagy aki a helyettesítendő közjegyzőnek szolgálatában nem álló jelölt — és látszólag indokolt is ez az ellenvetés, és pedig azon szorosabb viszonynál fogva, amelyben a közjegyző szolgálatában álló helyettes főnökéhez áll. De csak látszólag áll ez, mert hisz ez a viszony vagy *szolgálati jogviszony* — és akkor ez épen nem képez működési akadályt, mert azt törvényünk a külföldi törvények példájára egyáltalán nem ismeri (a szolgálati viszony a 72. § *e)* pontja szerint csakis a közjegyzőnek illetve helyettesének szolgálatában lévő tanunak alkalmaztatását tiltja), — vagy pedig *meghatalmazási* jogviszony forog fenn, akkor megint a fenti behatóbb érvelések szerint ez a *meghatalmazási viszony is egymaga* még nem képez akadályt.

De van még egy fontosabb szempont, amelyből a helyettes incompatibilitásának kérdését meg kell ítélni.

A helyettes ugyanis tulajdonképen nem is a helyettesítendő közjegyzőnek megbízottja, hanem *a legszigorúbb értelemben magának az államhatalomnak mandatáriusa, mint a helyettesített közjegyző stallumának időleges birlalója*. Hisz a *stallum* az államé!* Úgy, amint a *stallum* ideiglenes átruházásának jogosultsága is tulajdonképen csak az államhatalom által e célra feljogosított közjegyzői kamarának kezében van; ez rendeli ki a helyettest, míg a közjegyzőt magát e részben csak a javaslatvételi jog illeti meg. Ezt bizonyítja egyebek közt a törvény abbeli rendelkezése is, hogy addig, míg a helyettesítés tart, a közjegyző közjegyzői teendőket nem végezhet (24. §), a *stallum* időleges gyakorlása is csak helyettesét illetvén. Az, hogy a helyettes a helyettesített közjegyzőnek pecsétjét használja és magát az ő helyettese gyanánt is megnevezi, ez pusztán külső eljárási szabály, mely nem téveszthet. Hisz a leköszönt, felfüggesztett, vagy meghalálozott közjegyző helyébe kamarailag kirendelt helyettes, mint a meghalálozott stb. közjegyző *stallumának* ideiglenes birlalója, szintén használja a leköszönt vagy meghalálozott közjegyzőnek pecsétjét és az okiratokban is megnevezi a *stallumnak* előző birtokosát, és mégis: vajjon kinek jutna eszébe ezt a helyettest a meghalálozott közjegyző megbízottjának tekinteni?

Szóval, a működés *függetlensége* tekintetében ép úgy semmi köze a közjegyzőnek a helyettes működéséhez (a javaslatvételtől folyó vagyoni szavatosság kérdését nem érintve) úgy amint viszont a helyettesnek sincsen köze a közjegyző működéséhez. Ő például joggal alkalmazhat azonossági tanukat, kiket a helyettesített közjegyző mellőzni kénytelen, mert azokat nem ismeri, vagy kikhez a 72. § *e)* pontja szerinti viszonyban áll; ő joggal ügyködhetik oly idegen nyelven, amit e nyelvet nem értő közjegyző nem tehet, stb.

És most cikkem hosszadalmasságáért szíves elnézést kérve, következőkben vonom le a mondottakból a *conclusiót*:

„A közjegyzőnek azon viszonya, amelyben valamely részvénytársasághoz mint annak igazgatósági- vagy felügyelő-bizottsági tagja áll — a részvény-

* Nem úgy, mint (amint tudjuk) Franciaországban, ahol a *stallum* a közjegyzőnek értékesíthető magántulajdonát képezi.

társaság ügyeiben való közreműködésének kizáró okát egymaga még nem képezi.

Óvatosságból azonban ajánlom, hogy a közjegyző oly *concret* ügyben való közreműködéstől, amelyben mint a részvénytársaságnak, illetőleg igazgatóságának „megbízottja” közreműködött,* tartózkodjék, kivéve ha a megkereső fél tudva azt, hogy a közjegyző a részvénytársaság megbízottjaként működött, a rogatiohoz ragaszkodik.

„A közjegyző helyettese azon részvénytársaságnak bármily ügyében szabadon működhetik, amelynek a helyettesített közjegyző igazgatósági vagy felügyelő-bizottsági tagja.”

* Különösen hangoztatandónak tartom, hogy ezt a kivételt pusztán óvatosságból ajánlom, bár — mint fenti fejtegetéseimből könnyen megismerhető — ezt szükségesnek nem tartom.

Hogy rendeletre szóló kereskedelmi papirok és váltóóvások körül a közjegyző a törvény 104. §-ának kivételes rendelkezésénél fogva még a 49. § d) pontja, t. i. a volt „megbízott” működése esetében saját részvénytársaságának szolgálatában is szabadon eljárhat, — csak összefüggés kedvéért emlitem fel.

De azért ne legyen kizárva, hogy a közjegyző, ha ugyanazon helyen másod, vagy többed magával működik, — (a budapestiek példájára) — az illető részvénytársaság ügyeiben egyáltalán azt a figyelmes tartózkodást alkalmazza, amelyet a collegialitás és az előkelő hivatásával járó nobilitás, de még a jóízlés is indikál, természetesen amennyiben ezt az ügyfél érdeke és különösen a törvény 56. §-a iránti tekintet megengedi.

A póthagyatéki tárgyalás kérdéséhez.

A kolozsvári kir. közjegyzői kamara 1909. okt. 16-án tartott közgyűlésén a közjegyzői intézmény sérelmei tárgyában előterjesztett és a közgyűlés által magáévá tett, a társ kamarákkal és az illetékes kir. táblák elnökeivel közölt emlékiratban, a leltár hiányossága következtében a hagyatéki tárgyaláson tekintetbe nem vehető, ennek folytán az átadó végzésből is kimaradt, ingatlanok tulajdonjogának megszerzését, ezen ingatlanok rendezését illetőleg

azt állítja, hogy az más módon, mint a tulajdonjognak tényleges birtoklás alapján leendő bejegyzés iránti eljárás, vagy pedig a rendes, törvényes eljárás útján nem rendezhető. (I. Kir. Közjegyzők Közlönye 1910. évi 1. sz. 39. 1.) Különösen állítja, hogy az egyszer már, jogerős átadó végzéssel befejezett ügyet újból felvenni és mint póthagyatékot tárgyalni nem lehet, erre nézve az 1894. évi XVI. t.-cz. rendelkezést egyetlen szakaszában sem találunk.

E kérdéshez akarok hozzászólni. A kérdéses emlékirat ezen állításával, felfogásával egyet nem értek. Alaposan meg kell vitásuk ezen ügyet, mert általános tapasztalat az, hogy ritka az olyan leltár, melyből a hagyatékhoz tartozó ingatlan tárgyak kihagyva ne lennének és ennek folytán előállott hiány-pótlás mikénti eszközése fontos jogi szempontból úgy az érdekeltek, mint a közérdekre nézve a jövedelmet illetőleg lényeges a közjegyzőre nézve.

Lássuk hát, hogy: 1. vajjon a törvény szerint, annak szellemét tekintve, jogilag megengedett-e az úgynevezett „póthagyatéki tárgyalás,” melyet a gyakorlat teljesen acceptált; és 2. melyik eljárás előnyösebb a közönség és a kir. közjegyzőre nézve.

I.

Az 1894. évi XVI. t.-cz. által szabályozott eljárás célja az, hogy örökhagyó hagyatékához tartozó vagyona nézve biróilag megállapíttassék, hogy az kit vagy kiket illet, és hogy telekkönyvileg is bekebeleztessek az örökös vagy örökösök javára az ingatlanok tulajdonjoga; szóval, hogy minél előbb azoknak jusson birtokába a hagyatéki vagyon, akiket az átháramlási jog következtében megillet.

Azon szempontból kiindulva, hogy telekkönyvileg bejegyzett tulajdonos az legyen, aki az ingatlant, mint ilyen tartja birtokában, a törvény hivatalbóli — és pedig feltétlen vagy feltételes eljárás megindítást ismer.

És épen ebből kifolyólag nem állott és nem állhat a törvényhozás szándékában az, hogy a leltározó közeg felületes munkája folytán — sokszor egészen véletlenül — a leltárból kimaradt ingatlanok a kényszereljárás alól kivonassanak, az érdekeltek tétlenségétől tétessék függővé, hogy a kérelemre megindítandó tényle-

ges birtoklási eljárás, vagy pedig a törvény rendes útján rendezzék a tkvi állapotokat.

A törvény rendelkezése lenne teljesen illusorius.

Tudjuk azt, hogy a kisbirtokosok jórésze az illeték tárgyalási díj, leltározási díj miatt idegenkedik a hagyatéki eljárástól. Egészen jól érzi magát a jogelőde nevén álló birtokocskában, melyet tőle — felfogása szerint — még adósságaiért sem lehet elvenni; mert nem áll az ő nevén.

Ha már most megállana az, hogy az egyszer jogerős átadási végzéssel befejezett ügyben többé póttárgyalást tartani nem lehet, mi következne ebből?

Az, hogy egy teljesen jelentéktelen ingatlanocskára leltározatása, díjmentes letárgyalatása után a többi, értékes ingatlan vagyontárgy kivonatnék a kényszer hagyatéki eljárás alá s a rendezés teljesen az érdekelt tetszésétől tétetnék függővé.

A törvényt így egész jól meg lehetne kerülni.

A hagyatéki vagyont nem tekint a törvény egy oly egységes tömegnek, hogy annak egy részére hozott jogerős birói határozat hozatala után az előbb tárgyalás alá nem vont ingatlanok rendezését az arra rendelt eljárás keretében többé keresztülvinni ne lehetne.

Ez kitűnik a törvény 76. § utolsóelőtti bekezdéséből, mely világosan rendel, hogy a részleges átadó végzés meghozatala után azon ingatlan vagyontárgyra nézve, melyeket illetőleg a 68. és 69. §-ban előírt eljárás szerint sikerült időközben az örökhatóság nevére telekkönyvileg bekebelezetni, „hagyatéki póttárgyalás tartandó“. A törvény szerint tehát egy ügyben több átadó végzés hozandó. A második esetet tehát a törvény nem utasítja más eljárás alá, hanem ellenkezőleg, a tényleges birtoklás alapján tulajdonjog bejegyzése iránt folyamatba tett eljárás segítségével az örökhatóság tulajdonául bejegyzett ingatlan jogi viszonyának rendezése végett „hagyatéki póttárgyalást“ rendel tartatni.

A hagyatéki vagyont rendezését illetőleg nem lehet és nem szabad különbséget tenni, hogy az alaptárgyalás tartása alkalmával fel volt-e véve minden vagyontárgy a leltárba, vagy nem.

A később felfedezett vagyontárgyakat illetőleg épen annyiszor kell tartani hagyatéki tárgyalást, ahányszor ennek szükségessége fenforog.

A törvényben gondoskodva van erről:

A 23. § második bekezdése értelmében kötelesek a bíróságok, kir. közjegyzők stb. „minden tudomásukra jutott esetről, melyben az örökhatóság *hagyatéka*hoz ingatlan vagyontárgy tartozik és tudomásuk szerint a hagyatéki eljárás a fentebbi határidő elteltével nincsen megindítva, értesíteni a járásbíróságot, amelynek területén az ingatlan van“.

E bejelentésre a bíróság hivatalból köteles az örökhatósági eljárást megindítani.

Nem szükséges magyarázgatni a most idézett szakasz értelmét. Egyszeri átolvasásra világos e rendelkezés, t. i. hogy valamely hagyatékhöz tartozó ingatlanokat illetőleg annyiszor kell megtenni a bejelentést, ahány esetben az tudomására jut a bejelentésre kötelezettnek, minek folytán a bíróság annyiszor köteles megindítani a póthagyatéki eljárást, ahányszor ilyenmű bejelentés hozzá beérkezik.

Ez tulajdonképpen nem is póthagyatéki eljárás, hanem az előbbi ügy befejezése után felfedezett vagyontárgyakra vonatkozó újabb hagyatéki eljárás. Egy hatáskör megállapítása iránti ügyben ily kijelentést tett a ministerium (3255—1904. sz. I. M.).

A jogerős hagyatékatadó végzésel befejezett hagyatéki ügy nem vétetik fel újból mint póthagyatéki, hanem tárgyalatik az újból megindított hagyatéki eljárás folytán tartott tárgyaláson az előbbin nem tárgyalt része a hagyatéki vagyonnak; s a jogkereső közönség ezen második eljárástól nemcsak hogy el nem zárható, de ellenkezőleg a törvény értelmében, ha akarja, ha nem, kénytelen magát ezen eljárásnak alávetni.

Az első hagyatéki tárgyalás után meghozott jogerős átadó végzés tehát nem zárja ki azt, hogy az akkor rendezés alá nem vont hagyatéki vagyont illetőleg újabb hagyatéki eljárás tétessék folyamatba; sőt a törvény rendelkezésének megfelelően ezen eljárás mindannyiszor újból folyamatba teendő, ahányszor újabb, a hagyatéki vagyontárgyhoz tartozó ingatlan fedeztetik fel.

II.

Eltagadhatatlan tény, hogy olyan helyeken, hol a telekkönyvi helyesbítés vagy tagosítás után az átalakítás több községben van folyamatban, sokszor rosszindulat, de legtöbbször talán felületes eljárás folytán sok visszaélés történik.

A kérdéses emlékirat szerint e felületes eljárás következménye az, egyes — egészen értéktelen — legtöbbször az átadó végzésből kimaradt ingatlanrészleteket illetőleg — mellőzve annak tisztázása tekintetében szükséges eljárást — a hagyatéki eljárás megindítása végett tesz jelentést a kiküldött.

Ezáltal azonban a cél elérve nem lesz, mert nem a tényleges birtokos nevére lesz bekebelezve a tulajdonjog, hanem a tárgyaláson meg nem jelent örökösök javára s ezenkívül a kir. közjegyző díjmentesen kell hogy letárgyalja a sokszor tömegesen érkező ilyen hagyatéki ügyeket.

Ezen eljárás ellen egészen helyes, jogosult az állásfoglalás.

Tegye meg mindenki a törvényben előirt köteleességét, ha ezt elmulasztja s ezen mulasztás rendszeressé válik — igyekezni kell illetékes helyen ezen abnormis állapotra a figyelmet felhívni s annak orvoslását követelni.

Meg lehetünk győződve, hogy az ily irányú megkeresésnek a felügyeleti hatóság eleget fog tenni, mint ahogy megtette energikus intézkedését az emlékirat alapján a kolozsvári kir. ítélő tábla elnöke.

E tekintetben tehát meg van téve a lehető.

De felállítani azt a tételt, hogy a lelkiismeretlen kiküldött által elkövetett hibák, rendetlenségek helyrehozását, az ingatlan jogi viszonyának rendezését illetőleg nem vehető többé igénybe a hagyatéki eljárás, ha már egyszer ugyanazon örökhagyó hagyatéki vagyonához tartozó ingatlanokat illetőleg tartatott tárgyalás és hozatott jogerős átadó végzés — nem szabad.

Hagyatéki tárgyalás nélkül az ilyen ingatlanok soha rendeztetni nem fognak.

A csekély értékű ingatlan tisztázásának előnye rendszerint nem áll arányban a kérés, esetleg a helyszini tárgyalás költségeivel, melyek a tényleges birtoklás alapján tulajdonjog bejegyzése

iránti eljárásnál felmerülnek s melyeket a helyesbítés befejezése után nem fedez többé a kincstár.

A peres eljárás még költségesebb s ennél fogva inkább hagyja az ingatlant rendezetlenül.

Hagyatéki eljárással azonban lehetséges az ügyfélre nézve jó olcsón, vagyis a felveendő külön jegyzőkönyvért járó csekély díjért rendezni az ügyet. Nem kell helyszini tárgyalás.

A tapasztalat mutatja, hogy a mai földéhes világban a kisbirtokos pár lépés földcskéért képes meghozni erejéhez képest azt a csekély áldozatot, mit az ilyen ügynek hagyatéki eljárás keretében való elintézése igényel.

Ha csak pár örököst behoz a sok közül magával, bizony lehet rendezni az ügyet. (1894. évi XVI. t.-cz. 63. §.)

A közönségre nézve tehát az adott esetben határozottan ezen eljárás az előnyösebb.

Az bizonyos, hogy az ily ügyekben teljesített munka a közjegyzőre nézve nemcsak hogy haszonnal nem jár, de ellenkezőleg arra ráfizet; mégis tekintettel a törvény fennebb ismertetett rendelkezéseire, az ügynek az említett módon való elintézése elől a közjegyző ki nem térhet. Azonban anyagi érdekei megóvása végett a karnak a bíróságok illetékes felügyeleti hatóságánál kell a lépéseket ismételtten megtenni, mint ezt az emlékirat teszi is s ezenkívül a concret esetek összegyűjtésével a felügyeleti hatóság előtt való feltárásával kell a szabálytalanul eljáró kiküldötteket a törvény betartására, lelkiismeretes munkálkodásra utasíttatni.

Meg vagyok győződve, hogy az ilyen ingatlanok tulajdonjogának az örökösödési eljárás keretében való rendezése előnyös a közjegyzőre nézve is.

Karunkkal szemben lépten-nyomon annyi, — innen is, onnan is éreztetett jóindulat teljes hiánya arra figyelmeztet, arra int, hogy a legnagyobb körültekintéssel járjunk el még akkor is, amidőn sérelmünk orvoslására emelünk szót.

Azon említett esetben, ha egy kisértékű ingatlan tárgyalatnék csak le s az emlékiratban elfogadott álláspont szerint a kihagyott, az értékes, a díjjal járó újabb felfedezett hagyatéki vagyont illetőleg jogilag meg nem engedett lenne az újabb hagyatéki tárgyalás, — nem-e rosszabbul járna a közjegyző!? Elesne a hagyatéki tárgyalási díjtól.

Ahhoz kevés a reménység, hogy ha majd az ilyen vagyonnak tényleges birtoklás alapján való rendezéséért folyamodnak az érdekeltek, majd csak lesz valami jövedelem, mert ilyen eljárásban a közjegyző napi díja nagyon mérsékelt s ha reflectálna is erre, — tekintettel az 1892. évi XXIX. t.-cz. 6. §-nak 2-ik bekezdésének és a 24366—1893. I. M. R. 18. §-nak elasticus voltára, — kérdés, hogy az illetékes bíróság nem bírósági tagot küld-e ki.

Vagyis: egyik esetben elesik a kir. közjegyző a hagyatéki tárgyalási díjtól, a másik esetben pedig nem biztos, hogy kap-e kiküldetést.

Maradjunk tehát meg amellet, hogy a kir. közjegyzőre nézve is előnyösebb, ha a hagyatékhhoz tartozó ingatlanok rendezése mindannyiszor a hagyatéki eljárás keretében történik.

Dr. Tóth Endre
tekei kir. közjegyző.

Felsőbírósi határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

158. Az 1874:XXXV. t.-cz. 28. §-a szerint, a kir. közjegyzői kamara határozatának hozatalára az elnökön kívül legalább két tag jelenléte szükséges, a törvénynek ez a határozott rendelkezése a kir. közjegyzői kamara ügyrendjével nem módosítható s a csatolt ügyrend 52. §-ának az a rendelkezése, amely szerint az elnök kamarai ülés határozata nélkül, sürgős és tanácskozást nem igénylő ügyekben intézhetnek, nyilván csakis kezelési intézkedésekre, nem pedig érdemleges határozat hozatalára vonatkoztatható: ennél fogva szabálytalan a kir. közjegyzői kamarának az 1910. július 2-án 141. sz. a. kelt jelentése szerint követett az az eljárása, hogy a neheztelt 373., 388/909. sz. határozatot nem a fennebbiek szerint alakított tanácsban hozta, hanem az azon számok alatt beadott kérvényeket a kamara nevében az elnök intézte el. Ezért a neheztelt határozat megsemmisítésével a kir. közjegyzői kamara szabályszerű eljárásra volt utasítandó. (Curia 1910. szeptember 13. 3496/910. P.)

*

159. A R. M. örökhagyó által tett közvégrendelet felperessel szemben érvénytelennek nyilvánítatik és az ítélet jogerőre emelkedése után az 1874:XXXV. t.-cz. 170. §-a alapján a kir. közjegyzői kamarának megküldetni rendeltetik.

A kir. törvényszék az ügyleti tanuk vallomása alapján helyesen állapította ugyan meg, hogy ezek csak a végrendelet írásba foglalásától kezdődőleg annak felolvasásánál, megmagyarázásánál és aláírásánál voltak jelen, tévedett azonban akkor, mikor abból indulva ki, hogy a tanuk nem voltak jelen abban az időben is, mikor örökhagyó az írásba foglalni kívánt végakarátát a közjegyző előtt kijelentette, ezt a körülményt az 1874:XXXV. t.-cz. 82. §-ának *b)* pontja által megkívánt lényeges kellék hiányának tekintette s a végrendelet érvénytelenítése iránti kérelemnek ez okra alapítva adott helyet. A kir. Curia 80. sz. polgári döntvénye értelmében ugyanis a kir. közjegyzőkről szóló 1874:XXXV. t.-cz. 82. §. *b)* pontjában előirt érvényességi kelléknek megfelel a közjegyző által felvett végrendelet akkor is, ha a két tanu csak az írásba foglalt végrendelet felolvasásánál, tartalmának a végrendelező részéről történt jóváhagyásánál és aláírásánál van jelen. Ily körülmények között a kereseti kérelem feletti döntésnél még csupán annak a megállapítása szükséges, hogy az örökhagyó a végrendeletnek tanuk előtt történt felolvasása és megmagyarázása után tanuk együttes jelenlétében jóváhagyta-e azt. A közjegyzői okiratba foglalt végrendelet tartalma szerint az eljáró közjegyző azt örökhagyónak az ügyleti tanuk előtt, kik az ügymenet egész tartama alatt folytonosan és együttesen jelen voltak, felolvasta, a fél pedig az okiratot akarátával mindenben megegyezőnek találta és ilyenek kijelentvén, magyarázat után kézjeggyével az okiratot el is látta. Magából az okiratból tehát az tűnik ki, hogy az a közvégrendeletre az 1874:XXXV. t.-cz. 82. §-ában előirt érvényességi kellékekkel bir.

A végrendelet tételekor meghívott ügyleti tanuk megegyező vallomása alapján azonban ezzel szemben az állapítható meg, hogy örökhagyó a végrendelet felolvasása és megmagyarázása után érthető nyilatkozatot, melyből az írásba foglalt intézkedés jóváhagyását közvetlenül megállapítani lehetne, nem tett, mert fejével ugyan bólintott és valamit morgott is, de ezek a végrendelezésnél megkívánt jóváhagyó kijelentés fogalma alá amugy sem vonható jelek, tanuk szerint a súlyos betegségben szenvedő örökhagyó fájdalom-kitöréseiként is magyarázhatók.

Minthogy emellet a tanuként kihallgatott közjegyző vallomásának ama részéből, mely szerint az örökhagyó nyilatkozatából ő is csak magyarázat útján merítette azt a meggyőződést, hogy az az okiratban foglaltakat jóváhagyja és abból a körülményből, hogy az ügyleti cselekmény lefolyására vonatkozó leírás abban a részben is tévesen van az okiratban felvéve, hogy az örökhagyó írásba foglalni kívánt akarátát az ügyleti tanuk együttes jelenlétében adta volna

elő az eljáró közjegyzőnek, mert ezzel ellentétben a közjegyzőnek magának is megegyezik a vallomása az ügyleti tanuk ama előadásával, hogy a tanuk csak a fent érintett közlés után, csak az írásba foglalástól kezdve voltak jelen, mindezekből a tanuk vallomása alapján megállapítható ama tény valóságának támogatására szolgáló adatok meríthetők, hogy az örökgyó oly értelmű kifejezett kijelentést nem tett, melylyel a végrendelet a törvényben meghatározott módon általa jóváhagyottnak volna tekinthető.

Minthogy pedig jóváhagyás hiányában a végrendeletben foglalt rendelkezések és az azok által öröklési jogában sértett felperessel szemben érvénytelennek és így a felperesnek ama kereseti kérelme, hogy a végrendeletnek vele szemben való érvénytelenítése mellett az örökgyó utáni törvényes örökösödési joga megállapíttassék, jogos alappal bír: a végrendeletet érvényteleníteni kellett. (Curia 1910. szeptember 6. 2294. sz., a debreczeni tábla indokainak hhagyásával.)

*

160. A keresetben C) alatt hivatkozott és a végirathoz /. alatt becsatolt közjegyzői okirat tartalma szerint a felperesnek férje, a közadós elismerte azt, hogy nejének 6000 korona hozományát kézhez vette. Ezen közjegyzői okirat, mint a hozomány átadásáról, illetve átvételéről kiállított elismervény 1907. évi november hó 10-től, mint a házasság megkötése napjától számított három hónapon belül állítatván ki, az 1886:VII. t.-cz. 21. §-ának a) pontja értelmében harmadik személyek és így a közadós jogaiba lépett csődtömeg irányában is bizonyítékot képez; a felperes tehát az 1. alatti közjegyzői okirattal törvényszerű bizonyítékot szolgáltatott arra, hogy a követelt hozományt teljes összegében a férje kezéhez átadta és a közjegyzői okirat említett tartalma a felperest az átadás tényének bizonyítása alól mentesítvén, a felperes által visszakövetelt hozománynak a közadós részére történt átadása is mindaddig, míg annak ellenkezőjét az alperes csődtömeg be nem bizonyítja, valónak tartandó; az alperes csődtömeg azonban azt, hogy a felperes hozományát férje — a közadós — át nem vette, nem bizonyította s azt, hogy a hozományt a közadós kiadta, vagy a házas együttélés ideje alatt a háztartás szükségletére nejével, a felperessel együtt felhasználta volna, a perben nem is állítván; a felperes keresetének hely adandó volt. (Curia 1910. szeptember 27. 364. sz., a temesvári tábla indokainak hhagyásával.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

161. A hozományban való öröklésre az örökösödés általános szabályai alkalmazandók. A hozomány ugyanis visszazáll arra az ágra, amelytől származik; csak a feleség szerzeményét képező hozomány száll a férjre. A felmenő a tőle vagy ágától származó hozományból, melyre végrendelet nem léteben törvényes öröklés illetné, köteles részt igényelhet.

Az örökösnek az örökgyó tartozásaiért való felelőssége az örökség erejéig terjed; annak meghatározásánál tehát, hogy mennyi az örökség értéke, nem hagyhatók figyelmen kívül azok az örökölt vagyontárgyak sem, melyek a végrehajtási törvény szabályai szerint a végrehajtási foglalás alól ki vannak véve. (Curia 1910. május 6. 763/910. sz.)

*

162. Abból, hogy örökgyó végrendeletének 4. pontjában a másodrendű alperes személyében általános örököszt nevezett, az örökgyó azon akaratára kell következtetni, hogy egyfelől minden vagyonáról kivánt rendelkezni, másfelől, hogy mindazt, amit az általános örökösztől kifejezetten, mint másnak részére tett hagyományt el nem vont, általános örökösének, a másodrendű alperesnek kívánta hagyni; amivel szemben az, hogy vagyonának állagát végrendeletében esetleg hiányosan jelölte meg és ilyenül a kereseti összeget fel nem említette, a felperesek mint törvényes örökösök javára annál kevésbé szolgálhat, mert ők a végrendeletben csak hagyományosként, vagyis a hagyatéknak határozottan megjelölt részére vannak megjelölve, ők tehát az általános végrendeleti örökössel szemben öröklési igényt jogosan nem támaszthatnak. (Curia 1910. szeptember 6. 2254. sz.)

*

163. A síremlék felállításával felmerült kiadás a hagyaték terhéül meg nem állapítható, mint kegyeletes kiadás a temetési költségekhez sem számítható. (Curia 1910. szeptember 28. 2185. sz.)

*

164. Az örökbefogadás által oly családi kapcsolatot létesül az örökbefogadó és örökbefogadott között, mint a törvényes házasságból származó gyermek és szülei között. Ez a szerződés tehát csak abban az esetben volna megtámadható az örökbefogadók részéről, ha az örökbefogadott alperes oly tényeket követett volna el, ami őt az öröklésre érdemtelenné tenné, vagy azok jogos alapul szolgálhatnának az örökségből kiutazásra. Ez az eset azonban fenn nem forog, amiért is a keresetnek ez a része teljesen alaptalan.

Helyben kellett hagyni a másodbiróság ítéletét ama részében is, melylyel a peres felek között létrejött s az alsóbiróságok helyes meghatározása szerint ajándékozást tartalmazó szerződésnek hatálytalanítására irányuló kereseti kérelmet elutasította. Mert úgy régebb, mint újabb joggyakorlatunk megengedi ugyan, hogy durva hálátlanság okából az ajándékozó az ajándékozást visszavonhassa, de a jelen perben ily hálátlanságot megállapító cselekményeknek a megajándékozott által történt elkövetése egyáltalán nem bizonyított. Kétségtelen, hogy az ajándékozásnak nyilvánvaló célja az volt, hogy az öreg felperesek alperesben és ennek feleségében a gazdaság vitelére alkalmas munkaerőket nyerjenek, de egymagában az a tény, hogy alperes és felesége a felperesekkel folytatott közös háztartást elhagyták s felperesektől elköltöztek, annál kevésbé tekinthető oly cselekménynek, mely a durva hálátlanságot felperes részéről megállapítaná, mert míg egyfelől az ezt megelőző czivódás okára nézve s abban a tekintetben, hogy a peres felek melyikének magatartására vezethető vissza ez a czivódás, a tanuvallomásokban megbízható adat nem található, másfelől bizonyítottnak fogadható el az, hogy a felperesek által lakott házból alperes és felesége párnáit kidobálták s mikor alperes feleségével be akart menni a felperesek által lakott házba, I. r. alperes őket be nem bocsátotta, ami éppen az ellenkezőjét bizonyítja annak, amire az elsőbiróság ítéletét fektette, midőn alperessel szemben a szülői ház elhagyásának súlyos beszámítás alá eső szándékosságot s ebből következtetve durva hálátlanságot vélt megállapíthatónak. (Curia 1910. szeptember 7. 2292. sz.)

*

165. Ha az örökhagyó a végrendeletben, vagy halálesetre szóló más rendelkezésben szükségörökösének a kötelesrészt meghaladó többletet juttatott s a juttatást időbelileg vagy egyéb módon korlátozta, de nem kötötte ki, hogy a többlet a szükségörökösnek csak abban az esetben illesse, ha a korlátozást a kötelesrész tekintetében is elfogadja: a szükségörökös nincs elzárva attól, hogy a kötelesrésznek korlátozás nélkül való kiadását kívánhassa s ebbeli igényének érvényesítése nem fosztja őt meg attól, hogy a kötelesrészt meghaladó többlet iránt az időbeli, vagy egyéb korlátozás

megszüntével keresetet támaszthasson. Annál kevésbé esik el ettől a jogtól a szükségörökös akkor, ha az őt megillető örökségről az örökhagyó élők közötti jogügylettel rendelkezett; mert ebben az esetben az örökhagyóval szerződő fél már a szerződés erejénél fogva is kötelezve van a teljesítésre, tehát arra is, hogy a meghatározott örökrészt a szükségörökösnek teljes összegében, tehát a kötelesrészt meghaladó részében is kiszolgáltassa, tekintet nélkül arra, hogy vele szemben a szükségörökös kötelesrészét a neki járó örökrész esedékessé válása előtt már érvényesítette. Ennélfogva s tekintettel arra, hogy az A) alatti átadási szerződés tartalmánál fogva, élők közti jogügyletnek minősül, nem jogos alperesnek az a kifogása, hogy felperesek a kötelesrészt meghaladó többletbe való joguktól elestek azáltal, hogy kötelesrészüket már előzőleg az A) alatt meghatározott teljesítési határidő bekövetkezése előtt érvényesítették. (Curia 1910. szeptember 6. 2176. sz.)

*

166. Az egyesületnek a tagjaitól különvált jogalanyiságából következik, hogy a tagok az egyesületnek harmadik személyekkel szemben fennálló tartozásaiért még részarányos kötelezettséggel sem felelősek. Nem származtatható ilyen felelősség a felperes részéről állított, de nem bizonyított abból a körülményből sem, hogy az egyesület tisztviselői és választmánya, alapszabályszerű kötelességüket nem teljesítették és hogy ezt a tagok elnézték, illetve a tisztviselőket kötelességeik teljesítésére nem szorították, nem pedig azért, mert a tagokat az alapszabályok szerint a közgyűlés útján megillető ellenőrzésnek a gyakorlása a tagoknak csupán joga, de nem kötelessége és sem tételes törvény, sem jogszokás, sem az alapszabályok nem tartalmaznak olyan rendelkezést, mely szerint azon az alapon, hogy a tagok alapszabályszerű ellenőrzési jogukat nem gyakorolták, ugyanők vagyoni felelősségre volnának vonhatók az egyesülettel szerződő és kárt szenvedett harmadik személyek részéről. E tekintetben csak a más kárával való gazdagodásra vonatkozó magánjogi elvek alapján lehetne az egyesület tagjai ellen fellépni abban az esetben, ha a tagok az egyesület feloszlásakor, az egyesület vagyonából bizonyos vagyoni értéket kaptak, ez esetben is csupán a neki jutott érték arányában volnának az egyesület tagjai az egyesület hitelezőivel szemben kötelezhetőek; ez az eset azonban a jelen perben fenn nem forog. (Curia 1910. szeptember 6. 1345. sz.)

*

167. Jogszabály ugyan, hogy a törvényes házasság tartama alatt született valamely gyermek származásának törvényességét csak a férj van jogosítva megtámadni és ennek elhalta után ez a jog csak azon esetben száll át a férj örököseire, ha kimutatják, hogy a férj a gyermek származásáról tudomással nem birt, vagy ha arról tudott ugyan, de a megtámadási joglépések megtételében akadályozva volt. A kir. Curia abban a meggyőződésben van, hogy néhai N. P., habár a felperesnek származásáról tudomással birt is, a felperesnek törvényes származásának megtámadásában akadályozva volt. Ugyanis a 3. % a. levélből kitűnik, hogy néhai N. P. a felperest saját törvényes gyermekének el nem ismerte s a 4. % alatti levelet azzal küldte meg Amerikából nővérének, a másodrendű alperesnek, hogy adandó alkalommal annak hasznát vegye, amiből következtethető, hogy N. P. a törvénytelenítési lépések megtételét czélozta. N. P. 1902. szeptember 30-án a 3. % a. levél kelte után Amerikában nemsokára teljesen vagyontalanul elhalt és ott kölcsönvett pénzen temettetett el, így nem is rendelkezett sem kellő idővel, sem emellett pénzzel arra, hogy egy távoli világrészből a törvénytelenítési perhez szükséges adatok beszerzése iránt sikerrel intézkedhessék. Ezeknél fogva meg kellett állapítani, hogy néhai N. P. a felperes törvényes származásának megtámadásában éltelfogytáig gátolva volt, így az alpereseknek, mint N. P. törvényes örököseinek sem enyészett el az a joguk, hogy a felperes törvényes származását ebben a perben megtámadhassák és bizonyíthassák. (Curia 1910. június 9. 5462/1909. sz.)

*

168. A 41. számú polgárjogi döntvényben foglalt az a jogszabály, hogy a házasság tartama alatt egyik házastársnak sincs joga a másik házastárs ellenében a közszeremény megosztását vagy biztosítását követelni, a döntvény indokolásának utolsó bekezdése szerint ki nem terjed ugyan arra az esetre, amidőn a házastársak egymástól már tényleg elváltak és közöttük a válóper, melyben a közszeremény megosztása is követelhető — már folyamatban van; ily esetben mindazon biztosítási intézkedésnek lehet helye, amelyek törvény szerint valamely peres követelés biztosítására nézve helyt foghatnak. Az 1881:LX. t.-cz. IV. czíme azonban nem tartalmaz olyan intézkedést, hogy a közszerzői igény, telekkönyvi feljegyzés által, perenkívüli úton biztosítható lenne. A másodbiróság végzése ebből az indokokból, ugyszintén a telekkönyvi megjelölés és bekebelezési engedély hiányára alapított indokából hagyatott helyben. (Curia 1910. szeptember 29. 4132. sz.)

*

169. Alperesek azzal a kifejezett kikötéssel vásárolták meg a felperesnek ingatlanát, hogy „ennek területén vendéglő vagy korcsma-üzlet nem létesíthető.“ Az ilyen versenytilalomnak a kikötése, mint a tulajdonos rendelkező jogának önkéntes korlátozása, lényegében tehát a telekkönyvbe be nem jegyzett telki szolgálatnak a megállapítása, nem ütközik sem a magánjognak szabályaiba, sem pedig az állami italmérési jövedéket államgazdasági és államigazgatási szempontból szabályozó, de az ingatlan tulajdonosának magánjogi jogkörét nem érintő 1899:XXV. t.-czikkbe. (Curia 1910. október 12. 2856. sz.)

*

170. Az 1877:XX. t.-cz. 28. §-ának *b)* pontja alapján elrendelt gondnokság alá helyezés a gondnokolt részéről a gondnokság elrendelését megelőzően kötött jogügyletek érvénytelenítésének alapjául csak azon esetben szolgálhat, ha az utóbb gyengeelméjűség okából gondnokság alá helyezett szerződő fél a megtámadott jogügylet megkötése idejében már értelmi képességeinek olymértvű fogyatkozásában szenvedett, hogy amiatt jogcselekménye jelentőségének s vagyoni helyzetére kiható következményének megítélésére szükséges belátással nem birt. Tanuknak az a vallomása, hogy a szerződő fél a háztartás körül felmerülő teendőket rendesen elvégezte és műveltségi állapotának megfelelő viselkedést tanúsított, nem zárja ki az önálló vagyoni rendelkezéshez megkívántató érettebb megfontolásra való értelmi képesség hiányát. (Curia 1910. szeptember 7. 2022/910. sz.)

*

171. A gyermekek törvénytelen származásának megállapítása iránt folyamatba tett perben való eljárásra azon kir. törvényszék bír illetőséggel, amelynek területére a vélelmezett törvényes atya illetősége szerint a kiskorú gyermekek feletti gyámhatóság gyakorlására hivatott árvaszék hatásköre kiterjed. (Curia 1910. szeptember 6. 3559. sz.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

172. Az oly szerződés, amelylyel valaki másnak reménybeli örökségét készpénz ellenében megszerzi, reménybeli vétel, amely az illetéki díjjegyzék 86. tétele C) pontja rendelkezéséhez képest a vételár szerint 4·30% illeték jár abban az esetben, ha a szerződés tárgyát ingatlan javak, vagy pedig együtt ingó és ingatlan javak képezik s e kétféle dolgokra külön-külön számított vételár az

okiratban el nem különítettett. Minthogy a megilletékezett két szerződéssel a panaszosnak testvérei a szüleik után remélhető örökségüket a szülők életében összesen 9200 korona kifizetése ellenében átengedték; minthogy továbbá az időközben már meghalt egyik szülőnek: H. Jánosné született F. Katalinnak hagyatékára vonatkozó iratok szerint ennek hagyatéka csak ingatlanból állott s e hagyatéki iratok mellett levő telekkönyvi másolat szerint a másik szülőnek, H. Jánosnak is van ingatlana; a fentidézett törvényes rendelkezés alapján a panaszos terhére a kifizetett vételárak, azaz 5000 korona és 4200 korona után 4^{30/0}-kal az illeték törvényszertien állapított meg. Ez az illeték a reménybeli dolgokat átruházó jogügyletnek megkövetésétől a vételár szerint jár s így független attól, vajjon a vételárnál nagyobb vagy kisebb értékű dolgokat fog a vevő a szerződésnél fogva általa gyakorolható jog alapján megszerezni s attól is, vajjon e szerzéstől átruházási illeték fizetendő lesz-e, vagy sem. (4598/1910. P. sz.)

*

173. Panaszlók mint árverési vevők a vételárt birói letétbe helyezték, a kérvényöket, melyben a vételárnak birói letétként való elfogadását s a tulajdonjog bekeblezését kérik, 72 filléres bélyeggel látták el, 2 korona 28 fillér hiány miatt lett a lelet fölvéve s úgy ez, mint a felemelt illeték, másodfokulag is fentartva. A birói letét iránt való kérvény az illetéki díjjegyzék 13. tétele II. pontja szerint 72 filléres bélyeggel helyesen van ellátva s a beadvány nem bélyegzendő a 13. tétel 15. pontja szerint akkor sem, ha egyszersmind a tulajdonjog bekeblezése kéretik, mert a tulajdonjog nem a felek kérelme alapján keblezendő be, hanem az 1881. évi LX. törvénycikk 182. §-a értelmében ha az árverés jogerőre emelkedett és vevő az árverési feltételeknek eleget tett, az ingatlan tulajdonjogának vevő nevére leendő bekeblezését a telekkönyvi hatóság hivatalból elrendelni köteles. Ez okokból a panaszosnak az ítélet rendelkező része értelmében helyet adni kellett. (3041/1910. P. sz.)

*

174. Az ingatlan után járó általános jövedelmi pótdából az ingatlannal biztosított katonatiszti házassági óvadék kamatainak 10^{0/0}-át is le lehet vonni, ha a jelzálog nem a kamatok élvezésére jogosított személyeké. (22226/1909. P. sz.)

*

175. Illetékügyben beadott felebbezés elintézését sürgető kérvény illetékmentes (22507/1909 P. sz.)

Közlemények.

A szombathelyi kir. közjegyzői kamara f. é. szeptember hó 8-án tartotta meg *Baditz Lajos* kir. tanácsos, kapuvári kir. közjegyző elnöklete mellett rendes évi közgyűlését. A kamara működéséről beszámoló évi jelentésből kiemeljük a következőket: A kamara a lefolyt évben átíratot intézett a győri kir. ítélőtábla elnökéhez aziránt, hogy a vezetése alatt álló kir. tábla területén az összes telekkönyvi hatóságokat utasítsa, miszerint minden egyes esetben tegyék szigorú vizsgálat tárgyává, hogy a telekkönyvi beadványokhoz csatolt okiratokban az ügyfelek polgári állása, nős vagy nőtlen, hajadon, férjes vagy özvegyi állapota kitüntetve legyen, nehogy ezen körülmények elhallgatásával közjegyzői kényszer alá eső, s mégis magánokiratban foglalt s ennek folytán érvénytelen jogügyletek szolgáljanak a telekkönyvi bejegyzések alapjául, s amennyiben azt tapasztalnák, hogy az okirat a törvény kijátszásának célzatából arra nem hivatott egyén által lett kiállítva, az okirat szerkesztője és megírója ellen az 1878:V. t.-cz. XXII. fejezete értelmében hamis okirat készítése miatt a büntető eljárás folyamatba tétele iránt intézkedjenek. A győri kir. ítélőtábla elnöke átíratban arról értesítette a kamarát, hogy a megkeresésében foglaltakra az illető telekkönyvi hatóságok figyelmét felhívta, de utasítást, mert ez a törvénnyel szemben hatáskörét túlhaladja, nem adhatott.

A kamara felírt az igazságügyminister urhoz avégett, hogy szüntesse meg egyes kir. járásbiróságok azon szabálytalan eljárását, mely szerint a kir. közjegyzőknél letétbe helyezett s kihirdetés végett bemutatott végrendeleteket vissza nem adják, hanem azokat a kihirdetési jegyzőkönyv mellett maguknál visszatartják. Ezen eljárás ellenkezik az 1894. évi XVI. t.-cz. 29. § utolsóelőtti bekezdésével, mely a kir. közjegyző által felvett közvégrendelet és a nála letett végrendelet között különbséget nem téve, a kihirdetés után az eredetét a kir. közjegyzőnek visszaadni rendeli. Egyben kérte a kamara a több helyen divó azon eljárás orvoslását is, amely szerint az egyes járásbiróságok a nekik kihirdetés végett bemutatott végrendeleteket a törvény rendelkezésének ellenére nem hirdetik ki azonnal, hanem annak kihirdetésére határidőt tűznek.

Ugyancsak felirt a kamara az igazságügyminister urhoz arra nézve is, hogy egyes adóhivatalok a közjegyzői okiratban foglalt nyugtáknak hiteles kiadványa alapján a fizetést azon indokolással tagadják meg, hogy az adóhivatali utasítás eredeti okiratot kíván, ilyenül pedig utasításuk a közjegyzői okirat hiteles kiadványát nem tekinti. Kérte tehát a kamara az 1874 : XXXV. t.-cz. 141. §-ával nyilván ellentétes ezen adóhivatali utasításnak a pénzügyminister ural egyetértő kiigazítását.

Felirt a kamara az igazságügyminister urhoz továbbá aziránt is, hogy a m. kir. kereskedelemügyi minister ural egyetértőleg hasson oda, hogy oly esetben, amikor valamely pénzintézet az árverés tényének tanusításánál a kir. közjegyző közreműködését kívánja kizárólag igénybe venni, az iparhatósági megbizottnak kiküldése mellőztessék s elkerültessék, hogy egy cselekménynél két hatósági személy járjon el. Mert ha az iparhatósági biztos kiküldése minden ily esetben kötelezőnek mondatnék ki, ezáltal a kir. közjegyzőnek amugy is szük működési köre csorbulna.

Válasz ezen feliratokra eddig nem érkezett.

A közjegyzői ügyforgalom a következő adatokból tűnik ki:

	1908.	1909.	Emelkedés	Csökkenés
1. okiratok s aláíráshitelesítés	8509	8066	—	443
2. óvás	5194	5663	469	—
3. hagyaték	7352	7395	43	—
4. bírói megbizás	93	116	23	—
5. könyvkiv. és másolat hitelesítés.	2609	2740	131	—
6. fordítások	927	1090	163	—
7. beadványok	2801	2609	—	192

Az ügykönyvi bevezetéseknel mutatkozó (442) és a beadványoknál előállott (192) csökkenés arra mutat, hogy a községi és körjegyzők magánmunkálatai évről-évre több és több okiratot és beadványt vonnak el a kir. közjegyzőktől, s ezáltal a kir. közjegyzők működési köre mindinkább szűkebb térre szorul s anyagi megélhetésük a községi jegyzők versenye által mindjobban veszélyeztetve lesz.

A kamara tárgyalta az igazságügyi szervezeti és eljárási szabályok módosításáról szóló, véleményezés végett megküldött törvénytervezetet is és a tervezet 24. és 25. §-ait tudomásul vette, míg a

26. §-ra vonatkozólag megbizta a kamara elnökét, hogy a ministeriumhoz jelentést tegyen s mivel a tervezet a tárgyalási jegyzőkönyvnek oly módoni szerkesztése által, hogy annak kivonatos és hiteles másolata az átadó végzés helyett legyen használható, nemcsak az irodaszemélyzet szaporítását igénylő terhet, de sok fáradságot és időt igénylő szellemi munkát is ró a kir. közjegyzőkre, kérje az irásdíjon felül az amúgy is túlalacsony átalány, illetve tárgyalási díjak 50%-al felemelését, s mivel a jegyzőkönyv másolata hitelesítést is igényel, ezen és az irásdíjon felül a hitelesítési díj megállapítását is. Az irásdíj a kézírás után jár, tehát az is kimondandó, hogy a gépirásnál az irás és hitelesítési díjak számítása alapjául a kézírás terjedelme szolgál.

A közgyűlés a választmány évi jelentését tudomásul vette.

A megejtett választásokon megválasztottak elnöknek: *Baditz Lajos* kapuvári, választmányi rendes tagoknak: *br. Clauer Lajos* nezsideri, *Hrabovszky István* felsőöri, *Pfeffel János* kőszegi és *Nagy József* czelldömölki, választmányi póttagoknak: *dr. Pottyondy Béla* szombathelyi és *dr. Kenessey Ferencz* németújvári, fegyelmi bírósági rendes tagoknak *Sült József* pápai és *dr. Svastits Zoltán* sárvári, póttagoknak: *dr. Hanny Tódor* kismartoni és *dr. Gelley Kálmán* magyaróvári kir. közjegyzők.

*

A kir. közjegyzők és helyetteseknek vasuti menetjegykedvezményben való részesítése tárgyában a szombathelyi kir. közjegyzői kamara a következő feliratot intézte az igazságügyministerhez:

„Nagyméltóságú m. kir. Igazságügyminister Úr! Nagyméltóságodnak a kir. közjegyzői intézmény s a kir. közjegyzői kar iránt érzett, de hivatali elődjei egy részénél sajnosan nélkülözött, jóindulatáról örömmel értesülve, felkérjük Nagyméltóságodnak nagybecsű figyelmét s kegyes támogatását a m. kir. közjegyzői kar egy régebbi sérelmére, mely ugyan már többször felpanaszolt sérelmeink között nem viszi a vezérszerepet, de a méltánytalanság, melyet ezen kérdésben is tapasztalunk, bennünket mégis felszólalásra késztet. Ez a kérdés a kedvezményes vasuti jegyeknek kérdése. Kegyelmes Urunk! Miért éppen csak a kir. közjegyző oly mostoha gyermeke az államnak? mikor ők közfunctionariusok s az állam tőlük a közügy érdekében nemcsak nevetségesen alacsony díjtételek melletti teendőket, de sőt még ingyenesen elvégzendő munkát

is követel? miért nem részesíti az állam ezen, az állam jövedelmeihez elég magas adóval járuló közjegyzői kart legalább oly kedvezményben, mely az államnak külön kiadásával nem jár? Eltekintve attól, hogy a véderőhöz a legtágabb értelemben is csak tartozható tagok, a birói, vármegyei és városi tisztviselői kar az államnak segítő kezét már ezen irányban is régebb idő óta érezi, újabban a községi és körjegyzők és a tanítók is részesítve lettek a mérsékelt árú vasuti menetjegyek kedvezményében, holott ezeknek közhivatali hatásköre sokkal szűkebb körre szorítkozik, mint a kir. közjegyzőé; az előbbieknél ellátásáról, szabadságolásáról, nyugdíjazásáról az állam saját anyagi hozzájárulásával is megfelelőleg gondoskodott, következetesen elfelejtkeznek azonban az állam a kir. közjegyzőről, s tőle megtagad minden kedvezményt. És miért? talán a kir. közjegyzőnek oly busások a jövedelmei, hogy bármily kis anyagi kedvezményt is ne vehetne hálával? Kegyelmes Úr! Tudunk kir. közjegyzőket, kik mint ilyenek is kifogástalanok s kik mégis a községi és körjegyzőknél okvetlenül több és magasabb költséget igényelt taníttatásuk útján szerzett képesíttségük alapján nyert állásukban s életük őszén azon helyzetben vannak, hogy jövedelem tekintetében a területükön levő jegyzőknek majdnem mindegyikével bármikor szívesen cserélnének. Kérjük tehát Nagyméltóságodat, hogy a mérsékelt árú vasuti menetjegyek kedvezményében a kir. közjegyzők és kir. közjegyzői helyettesek s mindezek családtagjainak részesítése iránt a kereskedelemügyi miniszter úr ő nagyméltóságánál a megfelelő lépéseket megtenni kegyeskedjék.

*

Az igazságügyi szervezeti és eljárási szabályok módosításáról szóló előadói keresetnek 24—26. §-aira a kolozsvári kir. közjegyzői kamara a következőkben fejtette ki az igazságügy-miniszterhez intézett feliratában véleményét:

A javaslat előadói tervezetének 24., 25., 26. §-ai bevallottan azon célú kívánják szolgálni és megvalósítani, hogy érvényben lévő örökösödési eljárásunkban a bíróságok munkaterhe csökkentsék.

Ezen cél szolgálatában a javaslat 24-ik §-át úgy gyakorlati, mint elméleti jogi szempontból is helyesnek, az eljárás gyorsabbá, egyszerűbbé tételére a köz- és magánérdekek sérelme nélkül alkalmasnak találván, azt elfogadjuk.

Ezzel ellentétben a javaslat 25. és 26-ik §-ainak rendelkezései gyakorlatilag alig számbavehető értékű módosítását tartalmazván mai örökösödési eljárásunknak, az azokban foglalt módosítások a kitűzött cél elérését, vagyis mai örökösödési eljárásunkban a birói munkaterh könnyítését lényegében eredményezni nem fogják, tehát a

javaslat fentírt szakaszait már ez okból sem, és még azért sem tartjuk elfogadhatónak, mert azok szerint a teljesítendő munkálatokért a 25-ik § második bekezdése értelmében olyan elavult és alacsony díjazás illetné a közjegyzőket, mely a végzendő munkának korszerű, megfelelő ellenértékét nem képezi.

Gyakorlatilag célszerűtlenek és nem fogják eredményezni a birói munkaterhek könnyítését a tervezet 25., 26. §-ainak intézkedései azért, mert azok csakis a hagyatékátadó végzés megfogalmazásának — helyesebb leírásának — jelentéktelen munka- és idővesztése alul szabadítják fel a bírót, de a törvénybe iktatott és a lelkiismeretes birónak lelkében is élő birói felelősség elve miatt, az ennél sokkal több idővesztésbe kerülő, lelket ölő, szellemet fárasztó azon munka alul, hogy a bíró a közjegyző által bemutatott összes hagyatéki iratokat, nevezetesen: a halálesetfelvételt, a hagyatéki leltárt, a tárgyalási jegyzőkönyvet, az egyezséget tartalmazó jegyzőkönyvi kivonatot, az esetleg létező végrendeletet és minden egyéb az örökösök, a hagyatéki vagyon, az öröklési jogcímek és igények igazolására, megállapítására vonatkozó, illetőleg is az osztályos egyezség, elismerési, lemondási, elidegenítési és más jogi hatályu nyilatkozatok alapjául szolgáló okmányokat gondosan áttanulmányozza és egymással pontosan összehasonlítsa: — egyáltalában nem mentesítik a bírót.

A visszasság főképen abban nyilvánul meg, hogy a birói munkaterheken a javaslat alig könnyít egy parányit, de emellett a közjegyzőket mégis súlyosan megterheli az eddig nem létezett hagyatékát tárgyalási jegyzőkönyvi kivonatok és bővebb tartalmú tárgyalási jegyzőkönyvek szerkesztésével, mely közjegyzői munkálatok teljesen feleslegesek akkor, hogyha ezek teljesítése mellett is, — a bíró munkája, — mint fentebb előadtuk, — lényegében kevesbedni nem fog.

Nem mulaszthatjuk el e helyen kiemelni, hogy a javaslat 25., 26. §-ainak rendelkezései nem egészen világosak abban a tekintetben, hogy vajon a szóbanforgó jegyzőkönyvi kivonatok minden egyezségileg befejezett, tehát nem vitás hagyatéki ügyekben s így azokban is, melyekben meghatározott hányadrészekben történik az öröklés, avagy csak azon hagyatéki ügyekben készítendőek-e el, amelyekben az „osztály“ az egyes vagyonrészek szerint megosztva tényleg létrejött? — mert lehet a hagyatéki vagyont „osztály“ szerint megosztva, avagy közös tulajdonul határozottan megjelölt hányadrészekben is egyezségileg átadni.

Amennyiben tehát a javaslat ezen kitétele alatt „ha az örökösök között az osztály létrejött“, — a hagyatéki ingó, ingatlan vagyonnak csupán tényleges, részletenkénti megosztása értetnék, akkor a javaslatot a birói munkaterh csökkentése szempontjából valóban nagyon kevés gyakorlati értékkel bírónak kell tekintenünk, mert az örökösök között a tényleges osztály, az ország egyes vidé-

kein, különböző, közismeretű okok közrehatása következtében, a hagyatéki ügyeknek alig 10—20%-ában jöhet létre.

A javaslatnak ezen lényegében gyakorlati célját és használhatóságát tévesztett hátrányaival szemben, készséggel elismerjük azon előnyét, hogy az örökösödési ügyekben a bírósági segéd-személyzet, különösen az irnokok, dijnokok munkaterhét tetemesen könnyíteni fogja azáltal, hogy ezen munkálatokat, vagyis a tervbevett jegyzőkönyvi kivonati példányok leírását egészen a közjegyzőkre hárítja át.

Ugyde egymagában ezen leirási munkálatoknak a közjegyzői irodákra való áthárítása a bírák munkaterhén nem fog segíteni, így tehát a javaslat fentartásával cseberből vederbe esik a bíróság és munkaterhével, — mely a perenkívüli örökösödési ügyekben tulajdonképen nem is bírói munka, nem lesz képes megküzdeni.

*

Személyi hírek. Kir. közjegyzőkké kinevezettek : *dr. Teleszky Béla* budapesti kir. közjegyzőhelyettes Zentára és *dr. Nagy Rezső* csákigorbói gyakorló ügyvéd Betlenbe.

Áthelyeztetek *dr. Hanny Tódor* kismartoni kir. közjegyző Győrbe és *dr. Sirsich György* topolyai kir. közjegyző Szegedre.

Görgei István budapesti IV. kerületi kir. közjegyző állásáról lemondott.

Mezey Mihály nagyvárad, *Bittera Zsigmond* breznóbányai és *Kropper Gyula* magyarlápósi kir. közjegyzők elhunytak.